

SOPIMUS HENKILÖKULJETUSTEN JÄRJESTÄMISEN YHTEISTYÖSTÄ, JOUKKOLIIKENTEEEN LIPPU- JA MAKSUJÄRJESTELMÄSTÄ JA JOUKKOLIIKENTEEEN KUSTANNUSTEN JAKAMISESTA

1. Sopijapuolet

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus) joukkoliikenteen toimivaltaisena viranomaisena Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon alueilla ja

Rantasalmen kunta (jäljempänä kunta), jonka kuntalaisia ja aluetta sopimus koskee.

2. Sopimuksen kohde ja tarkoitus

Tämän sopimuksen tarkoituksena on sopia ELY-keskuksen järjestämien joukkoliikennepalvelujen suunnittelu-, järjestämis- ja rahoitusvastuista sekä yhteistyön periaatteista kunnan järjestämien joukkoliikennepalvelujen ja markkinaehtoisen liikenteen kanssa. Tällä sopimuksella ei kuitenkaan muuteta liikennepalvelulain (320/2017) ja muun lainsäädännön mukaista sopijapuolten välistä perusvastuunjakoa.

Tässä sopimuksessa sovitaan:

- joukkoliikenteen suunnittelun ja seurannan yhteistyöstä, periaatteista ja menettelytavoista
- kunnan ja ELY-keskuksen järjestämien joukkoliikennepalvelujen yhteensovittamisesta
- kunnan osallistumisesta kuntalaisiaan palvelevan ELY-keskuksen järjestämien joukkoliikennepalvelujen kustannuksiin
- alueella käytettävästä joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmästä
- matkustajapalveluiden järjestämisestä ja aikatauluinformaatiosta
- joukkoliikenteen ~~rahoitus-~~ kustannus- ja suoritetietojen toimittamisesta valtakunnalliseen rekisteriin (esim. JUKU- ja KUKU-järjestelmä).

Tämä sopimus koskee EU:n palvelusopimusasetuksen (EY-1370/2007, jäljempänä PSA) mukaisesti järjestettyä ELY-keskuksen toimivaltaan kuuluvaa kunnan alueelle suuntautuvaa liikennettä. Sopimuksen kohteena oleva liikenne kuvataan tarkemmin rahoitussuunnitelmassa (liite 1). ELY-keskuksen joukkoliikennepalveluja järjestetään sekä käyttöoikeussopimusten että bruttokorvaukseen perustuvien hankintasopimusten nojalla.

3. Joukkoliikenteen suunnittelun ja seurannan yhteistyö

ELY-keskuksen ja kunnan vastuulla on toimialueensa joukkoliikenteen suunnittelu ja järjestäminen siten kuin PSA, liikennepalvelulaki ja julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö edellyttävät.

Kunta osallistuu ELY-keskuksen toimivalta-alueen joukkoliikenteen palvelutason määrittelyyn yhdessä alueen muiden kuntien kanssa. Määritelty palvelutaso ohjaa joukkoliikennepalvelujen

suunnittelua ja hankintaa seudullisina tai alueellisina kokonaisuuksina. Suunnittelun yhteistyöllä pyritään kaikkien henkilökuljetusten ja asiakkaiden liikkumistarpeiden yhteensovittamiseen markkinaehtoiset liikkumispalvelut huomioiden.

ELY-keskus vastaa järjestämänsä liikenteen sopimushallinnoinnista ja sopimuksenaikaisesta yhteydenpidosta liikenteenharjoittajiin. ELY-keskus neuvottelee aina kunnan kanssa sopimusta koskevista asioista esim. liikenteen muutoksista ennen päätöksentekoa, jos niillä on vaikutusta määriteltyyn palvelutasoon tai kunnan kustannuksiin. Kunta välittää tiedon ELY-keskuksen sopimusliikennettä koskevasta asiakaspalautteesta ja esittää mahdollisia muutostarpeita ELY-keskukselle.

ELY-keskus vastaa järjestämänsä liikenteen seurannasta ja tarkastuksista.

4. Joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmät

Liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmä

Taksajärjestelmät, lipputuotteet ja hinnat:

Sopimuksen kohteena olevassa ELY-keskuksen toimivaltaan kuuluvassa liikenteessä on käytössä liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmä (vuorot ja alueet kuvataan liitteessä 1). Liikenteenharjoittaja tai tämän valtuuttama taho vastaa lippu- ja maksujärjestelmän toteuttamisesta liikennepalvelujen tarjouspyyntöasiakirjoissa esitettyjen ja liikennepalvelulaissa säädettyjen vaatimusten mukaisesti.

Lippujärjestelmä voi perustua vyöhyketaksaan tai matkan pituuteen perustuvaan kilometritaksaan.

Bruttokorvaukseen perustuvien hankintasopimusten nojalla harjoitettavassa liikenteessä ovat käytössä ELY-keskuksen ilmoittamat matkaliput ja asiakashinnat.

Käyttöoikeussopimusten nojalla harjoitettavassa liikenteessä liikenteenharjoittaja päättää asiakkaille tarjoamastaan lipputuotevalikoimasta sekä lippujen hinnoista ja niiden myymisestä kuitenkin siten, että ELY-keskuksen edellyttämät vähimmäisvaatimukset täyttyvät. Liikenteenharjoittaja voi halutessaan tarkistaa ELY-keskuksen edellyttämien lipputuotteiden asiakasihintojen enimmäishinnat sopimusehtojen mukaisesti.

Liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmässä liikenteenharjoittaja:

- tarjoaa ELY-keskuksen edellyttämät lipputuotteet tarjouspyynnössä määritellyillä hinnoilla
- tarjoaa toisen asteen opiskelijoille [Kelan koulumatkatukiliput](#) [opetus- ja kulttuuriministeriön määrittelemän taksan mukaisen lipputuotteen](#)
- myy peruskoululaisia varten kausilipputuotteita
- noudattaa vaadittuja ikäryhmiä (0-6-vuotiaat matkustavat maksutta, 7-16-vuotiaille myydään kertalippuja 50 %:n alennuksella).

ELY-keskus vahvistaa käytettävät, myös liikenteenharjoittajan ilmoittamat omat lipputuotteet ja niiden hinnat [hyväksymällä liikenteenharjoittajan tarjouksen](#) (liite 2).

Asiakaspalvelu:

Liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmässä liikenteenharjoittaja tai tämän valtuut-
tama taho vastaa asiakaspalvelusta ja lippujen myynnistä asiakaspalvelu- ja myyntipisteiden
järjestämisestä.

5. Kunnan osallistuminen joukkoliikenteen järjestämisen kustannuksiin

Kustannusten jakamisen periaatteet ja maksatus

Rahoitussuunnitelma:

Rahoitussuunnitelmassa sovitaan kunnan rahoitusosuudesta kuntalaisiaan palvelevissa ELY-
keskuksen joukkoliikennehankinnoissa. Sopimusliikenteissä hankintakustannuksia jaetaan
ELY-keskuksen ja reitin varrella olevien kuntien kesken rahoitussuunnitelmassa sovitun pro-
senttiosuuden mukaisesti (esim. ajokaudella 2019-2020 ELY-keskus 80 % /kunnat yhteensä
20%). Kuntien sisäisen liikenteen kustannuksista kunnat vastaavat kokonaan.

ELY-keskus laatii vuosittain huhtikuun loppuun mennessä kunnalle esityksen seuraavaa ajo-
kautta koskevasta joukkoliikenteen rahoitussuunnitelmasta, jossa huomioidaan palvelutaso-
tavoitteet ja tämän sopimuksen mukaisen liikenteen arvioidut kustannukset. ELY-keskus pyy-
tää kunnalta lausunnon rahoitussuunnitelmasta toukokuun aikana ja vahvistaa sen kesäkuussa
Rahoitussuunnitelmat valmistellaan niin, että ne ovat kuntien käsittelyssä ajokauden alkupuolella.

Bruttokorvaukseen perustuvat hankintasopimukset:

Bruttokorvaukseen perustuvien hankintasopimusten nojalla harjoitettavassa liikenteessä lii-
kenteenharjoittajalle maksetaan vain sopimuksen mukainen korvaus. Muita korvauksia, kuten
lipputukea tai tekniseen tukeen liittyviä korvauksia ei makseta.

Kaikki liikenteestä saadut lipputulot lukuun ottamatta mahdollisia mainoksista ja linja-auto-
rahdista saatavia tuloja, kuuluvat tilaajalle. Tuloista liikenteenharjoittaja ei saa vähentää mi-
tään kuluja, esimerkiksi clearing- ja myyntipistekorvauksia tai matkustajainformaatioon, lii-
kennöintiin, lippu- ja maksujärjestelmiin ja tiedottamiseen liittyviä maksuja. Liikenteenhar-
joittaja tai tämän valtuuttama taho voi sopimuksen mukaan vähentää tilaajalle tuloutetta-
vista lipputuloista lippujen myyntipalkkioita ja clearing-maksuja.

Kustannusten jaosta sovitaan seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- ELY-keskus vastaa tilaamansa liikenteen liikennöintikorvauksen maksamisesta ja sopii
kustannusten jaosta kunnan kanssa rahoitussuunnitelmassa
- ELY-keskus maksaa osuutensa liikennöintikorvauksesta kuukausittain suoraan liiken-
teenharjoittajalle ja kunta maksaa osuutensa liikenteenharjoittajalle laskua vastaan
- ELY-keskus tiedottaa kuntaa liikennöintikorvaukseen tulevista mahdollisista muutok-
sista ja on vastuussa niihin liittyvästä selvittelystä ja yhteydenpidosta liikenteenhar-
joittajaan.

Käyttöoikeussopimukset:

Käyttöoikeussopimusten nojalla harjoitettavassa liikenteessä liikenteenharjoittajalle makse-
taan käyttöoikeuskorvaus. Lisäksi liikenteenharjoittajalle kuuluvat kaikki liikenteestä saadut

lipputulot. Muita korvauksia, kuten lipputukea tai tekniseen tukeen liittyviä korvauksia ei makseta.

Käyttöoikeussopimuksen mukaisen joukkoliikenteen alijäämän kustannusten jaosta sovitaan seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- ELY-keskus vastaa tilaamansa liikenteen liikennöintikorvauksen (käyttöoikeuskorvaus) maksamisesta ja sopii kustannusten jaosta kunnan kanssa rahoitussuunnitelmassa
- ELY-keskus maksaa osuutensa liikennöintikorvauksesta kuukausittain suoraan liikenteenharjoittajalle ja kunta maksaa osuutensa liikenteenharjoittajalle laskua vastaan
- liikenteenharjoittaja tai tämän valtuuttama taho laskuttaa peruskoululaisten matkoista suoraan kuntaa
- ELY-keskus tiedottaa kuntaa liikennöintikorvaukseen tulevista mahdollisista muutoksista ja on vastuussa niihin liittyvästä selvittelystä ja yhteydenpidosta liikenteenharjoittajaan.

6. Matkustajapalveluiden ylläpito ja kehittäminen

ELY-keskus ja kunta tekevät yhteistyötä matkustajapalveluiden kehittämisessä ja huolehtivat omalta osaltaan joukkoliikennepalveluiden yleisestä tiedottamisesta alueillaan. Bruttokorvaukseen perustuvien hankintasopimusten aikataulutietojen ylläpitämisestä vastaa ensisijaisesti ELY-keskus ja käyttöoikeussopimusten sekä markkinaehtoisien liikenteen aikataulujen ylläpitovastuu on liikenteenharjoittajalla. Kunta järjestää julkisen liikenteen käyttöön osoitetulle pääpysäkillä aikataulukehikot ja vastaa ajantasaisen matkustajainformaation toimittamisesta kunnan pääpysäkillä sekä nettisivuilleen.

Kunta vastaa katualueidensa osalta linja-autopysäkkítiedoista ja toimittaa Digitransit-järjestelmään tiedot uusista, poistuneista ja muuttuneista pysäkkítiedoista. ELY-keskus vastaa toimivalta-alueensa pysäkkítiedoista.

~~ELY-keskus ja kunta toimittavat tilaamaansa avointa joukkoliikennettä koskevat sopimus- ja seurantatiedot JUKU-järjestelmään. Järjestelmän tarkoituksena on helpottaa kuntien ja toimivaltaisten viranomaisten tilastotiedon hallintaa sekä tarjota samoille tahoille koottua ja ajantasaista tietoa mm. matkustajapalveluiden ja rahoituksen kehittämiseksi.~~

7. Henkilöliikennetyöryhmät ja niiden rooli

ELY-keskuksen toimialueelle on perustettu Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon alueelliset henkilöliikennetyöryhmät, joihin kuuluu edustajia sekä ELY-keskuksesta että kunnista. ELY-keskuksen edustajat toimivat ryhmien puheenjohtajina ja sihteereinä.

Työryhmään on nimetty kunnan edustaja, joka vastaa yhteydenpidosta ja yhteistyöstä eri hallintokuntien kesken siten, että ainakin joukkoliikenteen ja koulukuljetusten sekä sosiaali- ja terveystoimen kuljetusten vastuualat tulevat työryhmässä kuulluiksi. Työryhmään/työryhmiin voidaan nimetä myös joukkoliikenteen järjestämisestä vastaavia muita viranomaisia edustavia asiantuntijajäseniä esimerkiksi hyvinvointialueilta. Työryhmä kuulee tarvittaessa muitakin alan asiantuntijoita.

Työryhmä järjestää vähintään kerran vuodessa tarvittaessa kokouksen tai muun tilaisuuden, jossa käsitellään ELY-keskuksen toimivalta-alueen joukkoliikenteen järjestämiseen sekä kehittämiseen ja kilpailuttamiseen liittyviä keskeisiä asioita. Tilaisuuteen kutsutaan alueella joukkoliikennettä harjoittavia yrityksiä ja henkilökuljetuksia hoitavia tahoja.

Henkilöliikennetyöryhmän tehtävänä on seurata ja tukea alueensa yhteistyösopimusten toteutumista, seurata joukkoliikenteen kehittymistä sekä henkilökuljetusten ja asiakkaiden liikkumistarpeiden yhteensovittamista. Henkilöliikennetyöryhmässä käsitellään ja tarvittaessa valmistellaan tässä sopimuksessa sopijaosapuolille vastuutettuja tehtäviä.

Henkilöliikennetyöryhmä kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Työryhmä kokoontuu tarvittaessa, mutta kuitenkin vähintään kaksi kertaa vuodessa.

8. Erimielisyyksien ratkaiseminen

Sopimuksen soveltamista ja tulkintaa koskevat erimielisyydet, joista sopijapuolet eivät keskinäisin neuvotteluin pääse yksimielisyyteen, jätetään Pohjois-Savon käräjäoikeuden ratkaistavaksi.

9. Sopimuksen voimassaoloaika ja irtisanominen

Tämä sopimus on tullut voimaan 1.6.2020 ja sitä on muutettu 5.6.2023. Sopimus on voimassa toistaiseksi.

Sopimuksen irtisanomisaika on kuusi (6) kuukautta. Irtisanomisaika lasketaan siitä, kun kirjallinen irtisanoutuminen on toimitettu toiselle osapuolelle.

~~Tämä sopimus korvaa aiemman, 1.7.2014 voimaan tulleen yhteistyösopimuksen.~~

10. Sopimusmuutokset

Mahdolliset muutokset sopimustekstiin tai sopimuksen liitteeseen tehdään ja vahvistetaan kirjallisesti, minkä jälkeen ne ovat osapuolia sitovia.

11. Allekirjoitukset

Tätä sopimusta on tehty kaksi (2) samanlaista kappaletta, yksi kullekin sopijaosapuolelle.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Sopimuksen ovat hyväksyneet

Terhi Nissinen
Yksikön päällikkö

Satu Huttunen
Joukkoliikennevastaava

_____ / _____ 2023

Rantasalmen kunta

_____

_____

LIITTEET

Liite 1: Rantasalmen kunnan joukkoliikenteen rahoitussuunnitelma

Liite 2: Liikenteenharjoittajan lippu- ja maksujärjestelmässä käytettävät lipputuotteet ja hinnat